

600254938

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

248628

การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ชุตिकाญจน์ ศรีวิบูลย์

คุษฎีนิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต (การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์)

ปีการศึกษา 2554

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

THE DEVELOPMENT OF A KNOWLEDGE MANAGEMENT MODEL
FOR RAJABHAT UNIVERSITIES

CHUTIKARN SRIVIBOON

A DISSERTATION PRESENTED TO RAMKHAMHAENG UNIVERSITY
IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF DOCTOR OF PHILOSOPHY
(HUMAN RESOURCES DEVELOPMENT)

2011

COPYRIGHTED BY RAMKHAMHAENG UNIVERSITY

ชื่อเรื่องคุณิพนธ์ การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
ชื่อผู้เขียน นางสาวชุตติกาญจน์ ศรีวิบูลย์
สาขาวิชา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
คณะกรรมการที่ปรึกษาคุณิพนธ์

..... *Mr. Chinn* ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. โฆษิต อินทวงศ์)
..... *Ms. S. K.* กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญมี พันธุ์ไทย)
..... *Mr. N.* กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วุฒิพล สกลเกียรติ)

มหาวิทยาลัยรามคำแหงอนุมัติให้คุณิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

..... *พิมล พุพิพิธ* คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิมล พุพิพิธ)

..... *Mr. Chinn* ประธานกรรมการบริหารโครงการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. โฆษิต อินทวงศ์) หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

คณะกรรมการสอบคุณิพนธ์

..... *Mr. S. K.* ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. รสชงพร โกมลเสวิน)
..... *Mr. Chinn* กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. โฆษิต อินทวงศ์)
..... *Ms. S. K.* กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญมี พันธุ์ไทย)
..... *Mr. N.* กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วุฒิพล สกลเกียรติ)
..... *Dr. G.* กรรมการ
(ดร. โกศล อินทวงศ์)

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
มีส่วนประกอบ 3 ส่วน ดังนี้

1. บทนำ (introduction) ประกอบไปด้วย (1) ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ (2) หลักการของรูปแบบการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ (3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการความรู้ของ มหาวิทยาลัยราชภัฏ และ (4) ความหมายของรูปแบบการจัดการความรู้ของ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

2. รูปแบบการจัดการความรู้มหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ (1) ปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จของการจัดการความรู้ (2) การจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และ (3) ผลลัพธ์ของการจัดการความรู้

3. แนวทางการนำรูปแบบการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ไปสู่การปฏิบัติ (implementation) ประกอบไปด้วย (1) ลักษณะสำคัญของรูปแบบกระบวนการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ (2) เงื่อนไขการนำรูปแบบการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ไปใช้ และ (3) การประเมินผล

ขั้นตอนที่ 3 ผลการประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
มี 3 ส่วน ดังนี้

1. ผลการประเมินตนเองเกี่ยวกับองค์ความรู้ทั้ง 4 ด้าน ของรูปแบบการจัดการความรู้ หลังการทดลองสิ้นสุด สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการประเมินตนเองเกี่ยวกับองค์ความรู้ทั้ง 4 ด้าน ของรูปแบบการจัดการความรู้ หลังทดลอง 8 สัปดาห์ สูงกว่าหลังการทดลองสิ้นสุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. บุคลากรมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการจัดการความรู้ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก

1. In analyzing conditions and problems in knowledge management at the universities under study, the researcher found that at present knowledge management is conducted in these organizations in respect to all of the six factors considered. The opinions evinced were at either moderate or high levels.

2. In respect to the results of conducting factor analysis of the knowledge management model for the universities under study, the researcher found that the following states of affairs obtained: (1) knowledge acquisition; (2) knowledge creation; (3) knowledge organization; (4) knowledge codification and refinement; (5) knowledge transfer and sharing; and (6) updated knowledge applications and constantly making improvements. The means for all of these six factors were ascertained to be greater than 3.50 (>3.50) for all factors.

3. The opinions regarding problems in knowledge management at the universities under study were found to be evinced at a moderate level.

In Step Two, the researcher constructed a knowledge management model for the universities under study. The three components of this model were as follows:

1. In respect to the knowledge management model for Rajabhat Universities, the Introduction considered (1) the historical background and significance of the knowledge management model; (2) the principles of the knowledge management model; (3) the objectives of the knowledge management model; and (4) the meaning of the knowledge management model for the universities under investigation.

2. The knowledge management model for Rajabhat Universities contained the following details: (1) factors promoting the success of knowledge management; (2) knowledge management; and (3) the outcome of knowledge management.

3. Guidelines for the implementation of the knowledge management model for Rajabhat Universities consisted of the following: (1) important characteristics of knowledge management processes; (2) conditions for the implementation of the knowledge management model; and (3) evaluation.

In Step Three, the researcher presented the results of the assessment of the knowledge management model for Rajabhat Universities. These results were divided into three parts as follows:

1. Initial self-assessment results concerned four aspects of knowledge involving the knowledge management model. After the experiment was completed, the researcher determined that the results were higher than prior to the experiment at the statistically significant level of .05.

2. Self-assessment results concerning four aspects of knowledge involving the knowledge management model eight weeks after the experiment was conducted showed that the levels were higher than prior to the experiment being conducted at the statistically significant level of .05.

3. The personnel involved in this study exhibited satisfaction with the knowledge management model in an overall picture at a high level. When considered in each aspect, it was found that all aspects were also at a high level.

กิตติกรรมประกาศ

คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาอนุเคราะห์เป็นอย่างดีจาก รองศาสตราจารย์ ดร. โฆษิต อินทวงศ์ ประธานที่ปรึกษาคุษฎีนิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำในการปรับปรุงสิ่งที่บกพร่องอันเป็นประโยชน์ยิ่งในการทำคุษฎีนิพนธ์ครั้งนี้ ซึ่งรวมไปถึงการเป็นผู้ชี้แนะทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในรูปแบบการจัดการความรู้ให้แก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. บุญมี พันธุ์ไทย และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วุฒิพล สกตเกียรติ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาในการช่วยเหลือให้คำแนะนำ ให้ข้อเสนอแนะตรวจสอบคุษฎีนิพนธ์ ในเรื่องที่มีค่าอย่างยิ่งต่อผู้วิจัย ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่อาจหาได้จากตำราใด ๆ รวมทั้งการดูแลเอาใจใส่ให้ความเมตตา และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา ทำให้คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. รสขงพร โกมลเสวิน ประธานกรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์ และ ดร. โกศล อินทวงศ์ กรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขคุษฎีนิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา รองศาสตราจารย์ ดร. ช่างโชติ พันธุ์เวช ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล และอนุญาตให้ทดลองรูปแบบการจัดการความรู้ พร้อมทั้งได้ของความร่วมมือจากกองนโยบายและแผนช่วยดำเนินการสนับสนุนให้คุษฎีนิพนธ์สำเร็จและยังเป็นกำลังใจในการเรียนปริญญาเอกในครั้งนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณพระคุณอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด และอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ รวมทั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ความรู้ และคำแนะนำอันมีคุณค่า

ที่เสียสละเวลามาช่วยถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ทำให้ได้รูปแบบการจัดการความรู้
มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กฤษดา กรคทอง คณบดีวิทยาลัย-
นวัตกรรมและการจัด มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน
ของวิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการที่ช่วยขับเคลื่อนให้การทดลองรูปแบบการจัดการ-
ความรู้ ในการทดลอง และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยอย่างดียิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ประสาทความรู้ และประสบการณ์ที่มี
คุณค่ายิ่งในการศึกษาระดับปริญญาเอก ผู้วิจัยรู้สึกถึงความซาบซึ้งในพระคุณของทุกท่าน
เป็นอย่างสูง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาปริญญาเอก สาขาการพัฒนาศาสตร์พยาบาล คณาจารย์
บัณฑิตวิทยาลัย ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง รวมทั้งบุคลากรทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ
เสมอมาและยังเป็นกำลังใจที่ดียิ่ง

ผู้วิจัยขอมอบความสำเร็จของการวิจัยครั้งนี้ให้แก่มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง
ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยฉบับนี้จะสามารถเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์การ
การศึกษา และวงการวิชาการในการพัฒนาศาสตร์พยาบาล สังคม และประเทศชาติสืบไป

ผู้วิจัยขอมอบความสำเร็จของการวิจัยครั้งนี้ให้แก่วงศ์สกุล “ศรีวิบูลย์” ที่เป็นพลัง
ผลักดันผู้วิจัยได้ศึกษาในระดับปริญญาเอก กราบขอบพระคุณ บิดา คุณพ่อพาส ศรีวิบูลย์
และมารดา คุณแม่เปล่ง ศรีวิบูลย์ ที่ให้ที่การอบรมสั่งสอน และปลูกฝังเรื่องความสำคัญ
ของ “การศึกษา” ให้แก่ผู้วิจัย และเป็นกำลังใจ เป็นทั้งที่ปรึกษาที่ดียิ่ง

ท้ายสุดนี้ขอขอบพระคุณคณะพัฒนาศาสตร์พยาบาล และบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ให้โอกาสในการวิจัยครั้งนี้

ชุตिकाญจน์ ศรีวิบูลย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(4)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(6)
กิตติกรรมประกาศ.....	(9)
สารบัญตาราง	(13)
สารบัญภาพประกอบ.....	(15)
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่จะคาดว่าจะได้รับ	9
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	10
การจัดการความรู้.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	25
แนวคิดด้านรูปแบบ	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	78
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	99
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	102
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการความรู้ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	102
ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบจำลองการจัดการความรู้ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ	104

บทที่	หน้า
ชั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ	105
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	110
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดการความรู้ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ	110
ตอนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการจัดการความรู้ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ	125
ตอนที่ 3 ผลการประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ	167
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	176
สรุปผลการวิจัย.....	178
การอภิปรายผล	181
ข้อเสนอแนะ.....	199
ภาคผนวก	
ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ	201
ข ตัวอย่างหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ	206
ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	208
ง ความเป็นมาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	231
บรรณานุกรม	253
ประวัติผู้เขียน	266

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	103
2 ผลค่าความอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินตนเอง เกี่ยวกับองค์ความรู้	108
3 ผลค่าความอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินตนเอง เกี่ยวกับความพึงพอใจ	109
4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ต่อสภาพจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 6 องค์ประกอบ	111
5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ต่อสภาพส่วนประกอบการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้านการแสวงหาความรู้	112
6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ต่อสภาพส่วนประกอบการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้านการสร้างความรู้	114
7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ต่อสภาพส่วนประกอบการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้านการจัดเก็บความรู้	116
8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ต่อสภาพส่วนประกอบการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้านการวิเคราะห์และคัดกรองความรู้	118
9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ต่อสภาพส่วนประกอบการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้านการถ่ายโอนและเผยแพร่ความรู้	120

10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ต่อสภาพส่วนประกอบการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้านการประยุกต์ใช้และปรับความรู้ให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา.....	122
11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ต่อปัญหาการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทั้ง 6 องค์ประกอบ ..	124
12	ข้อเสนอแนะต่อรูปแบบการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ จากคณะกรรมการการจัดการความรู้.....	139
13	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสม ในการนำรูปแบบการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ไปทดลองใช้ จากแบบประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในรอบสุดท้าย	166
14	เปรียบเทียบผลการประเมินตนเองเกี่ยวกับองค์ความรู้ทั้ง 4 ด้าน ในรูปแบบการจัดการความรู้ระหว่างก่อนการทดลอง และหลังการทดลองสิ้นสุด	171
15	เปรียบเทียบผลการประเมินตนเองเกี่ยวกับองค์ความรู้ทั้ง 4 ด้าน ในรูปแบบการจัดการความรู้ระหว่างหลังการทดลองสิ้นสุด และหลังทดลอง 8 สัปดาห์.....	172
16	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ รูปแบบการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ	173
17	เปรียบเทียบภารกิจของสถาบันราชภัฏกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ	233
18	เปรียบเทียบโครงสร้างส่วนราชการส่วนราชการของสถาบันราชภัฏ กับมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	237

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 ขั้นตอนการสร้างรูปแบบ.....	47
2 กระบวนการจัดการความรู้ตามแนวคิดของ Probst, Raub, and Romhardt..	64
3 โมเดลกระบวนการจัดการความรู้ตามแนวคิดของ Turban.....	65
4 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	100
5 ขั้นตอนในการวิจัย.....	101
6 การแสวงหาความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	113
7 การสร้างความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	115
8 การจัดเก็บความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	117
9 การวิเคราะห์และคัดกรองความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	119
10 การถ่ายโอนและเผยแพร่ความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	121
11 การประยุกต์ใช้และปรับความรู้ให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	123
12 รูปแบบการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ฉบับสมบูรณ์.....	141
13 โครงสร้างองค์การและส่วนราชการของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	240